

पाठ ६ त्यो फेरि फर्कला कक्षा ११ नेपाली अभ्यास

भवानी भिक्षु

शब्दभण्डार

१. तल दिइएका शब्दहरूको विपरीत अर्थसंग जोडा मिलाउनुहोस् :

सुदूर = निकट

कृतज्ञता = कृतधनता

वेदना = खुसी

प्रदीप्त = अन्धकार

अतीत = भविष्य

मृक = सस्वर

प्रवाह = स्थिर

२. गाढा शब्दको अर्थ पहिचान गरी चिनो लगाउनुहोस् ।

क) निरन्तर

ख) बेवास्ता

ग) असजिलोपन

घ) मन ठेगानमा नभएको अवस्था

ङ) ज्यादै प्रतीक्षा गरिएको

च) सुनसान

३. दिइएका अर्थहरूको पर्यायवाची शब्द पाठबाट खोजेर लेख्नुहोस् ।

क) असजिलोपन = सङ्कोच

ख) सुक्खा = शुष्क

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

- ग) लजालु = लज्जावन्त
घ) रुवाई = रुदन
ङ) पर्खाइ = प्रतीक्षा
च) धुलोपीठो = चूर्णविचूर्ण
छ) व्यक्त नभएको = अव्यक्त
ज) वज्रभन्दा पनि = बज्रादपी

४. पाठमा रहेको " जाने बखतमा त्यो आएन !" कथांश पढी दिइएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् :

क) "ता" प्रत्यय लागेका चारवटा शब्द खोज्नुहोस् ।

उदासिनता, शून्यता, प्रसन्नता र उत्फुल्लता ।

ख) चारवटा उपसर्ग व्युत्पन्न शब्द पहिचान गरी लेख्नुहोस् ।

उत्तर: दुष्कल्पना, असुविधा, प्रकार र प्रदीप्त ।

ग) यस अनुच्छेदमा प्रयुक्त दसओटा तत्सम शब्दहरूको सूची बनाउनुहोस् ।

यात्री, भयानक, प्रतीक्षा, शून्य, आशा, भावना, दुष्कल्पना, नित्य, प्रकार र प्रदीप्त ।

५. शब्दकोशको सहायता लिई दिइएका शब्दको अर्थ लेख्नुहोस् र वाक्यमा प्रयोग गर्नुहोस् :

पर्यन्त : अन्तिम सीमा, हद

आश्रममा जीवन पर्यन्त सिकाईलाई सीप र ज्ञानका लागि सहयोग कार्यक्रम गरिएको छ ।

निस्तब्ध : सुनसान

निस्तब्ध अन्धकार वनमा रामले बजाएको भोइलिनको स्वर अलौकिक तवरले गुञ्जन थाल्यो ।

उद्विग्न : कुल, चिन्तित

पानीले बाली नाश भएको देखेर बुबा उद्विग्न हुनुभयो ।

उल्लास : आनन्द

हामी सबै साथीहरू मिलेर घुम्न गएको उल्लास म कहिल्यै भुल्न सकिदिन ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

क्लान्त : थाकेको

आमालाई क्लान्त अवस्थामा देखेर रुन मन लाग्यो ।

शिथिल : थकित

आज दिनभर बारीमा काम गरेकाले म शिथिल भएको छु ।

मधुरिमा : मिठास

श्रेयाको गीतको मधुरिमा म मन्त्रमुग्ध भए ।

विषद् : ठूलो, फराकिलो

रोसनका लागि मेरो मनमा विषद् माया र ममता छ ।

सामन्जस्य : मेलमिलाप

हामी सबैमा सामन्जस्यको भावना हुनुपर्छ ।

उत्सर्ग : त्याग

गरिवीका कारढ मैले कतिपय सपनाहरु उत्सर्ग गरेको छु ।

अभ्यन्तर : भित्री मन

रामले अभ्यन्तर देखि नै सीतालाई प्रेम गर्छु भन्यो ।

विलुप्त : लोप भएको

दाजु विलुप्त हुनुभएको पनि दस वर्ष हुन लाग्यो ।

बोध र अभिव्यक्ति

१. “त्यो फेरि फर्केला ?” कथा पढी दिइएका प्रश्नहरुको उत्तर दिनुहोस् :

क) कथा कति अनुच्छेदमा संरचित छ ?

उत्तर: कथा ५२ अनुच्छेदमा संरचित छ ।

ख) कथाको सबैभन्दा लामो अनुच्छेद कुन हो ?

उत्तर: कथाको सबैभन्दा लामो अनुच्छेद ३८औं अनुच्छेद हो ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ग) कथाको कुन अनुच्छेदमा पुग्दा सानी र यात्रीको भेट भएको छ ?

उत्तर: कथाको ४४औं अनुच्छेदमा पुग्दा सानी र यात्रीको भेट भएको छ ।

घ) संवादको प्रयोग नभएका अनुच्छेदहरू पाठमा कतिओटा छन् ?

उत्तर: संवादको प्रयोग नभएका अनुच्छेदहरू पाठमा १८ ओटा छन् ।

२. “त्यो फेरि फर्केला ?” कथा पढी दिइएका घटनाक्रम मिलाई लेख्नुहोस् :

उत्तर:

ख) एकदिन साभको समयमा एउटा यात्री आएर यहाँ बास पाइन्छ भनेर सानीलाई सोध्नु,

च) आमाले बास बस्न अनुमति दिनु,

फ) आमाको स्वीकृति र यात्री बाँस बस्ने निश्चिति भएपछि सानी खुसी हुनु,

ठ) यात्रीको बासका लागि सानी सक्रिय भएर लाग्नु र भित्रभित्रै यात्रीप्रति आकर्षित हुनु,

क) यात्री सुतेपछि सानी यात्रीका कल्पनामा डुबुल्की मार्नु,

ण) अनायास सानी यात्री सुतेको ठाँउमा पुग्नु र यात्री निश्चिन्त सुतिरहेको हुनु,

घ) यात्री बिदा भएर गएपछि प्रत्येक दिन यात्रीलाई सम्झिनु,

ग) समयक्रममा सानीको विवाह हुनु,

ङ) पन्ध्रौं दिनसम्म उत्साहपूर्वक रूपमा सानी बस्नु तर यात्री नफर्कनु,

छ) सानीकी आमाको स्वर्ग भएपछि सानी त्यहाँ गएर आमाको पेसा अँगालेर बस्नु,

ज) एकदिन अचानक त्यहीँ यात्री आएर बास माग्नु,

झ) सानीले प्राणपर्यन्तसम्म पखेको यात्रीले कुराकानीको क्रममा तिम्रो त बुढी

भइसकिछ्यौं भन्नु,

ढ) बिहान हुनेबित्तिकै पहिले भैँ यात्री हिड्नु,

ड) आफुले मात्र यात्रीको प्रतीक्षा गरेको तर यात्रीले त्यस्तो कुनै आग्रह, अनुराग नभएको

थाहा पाउनु,

ट) सानीको दीर्घ प्रतीक्षा समाप्त हुनु

३. “विचारधारा अर्केतिर ओछ्यानमा लडी ।” कथांश पढी

सोधिएका प्रश्नहरू उत्तर दिनुहोस् :

क) सानी के कारणले निस्तब्ध भई ?

उत्तर: सानीले त्यस यात्रीको श्रीमती होली भन्ने कुरा सम्झिएर निस्तब्ध भई ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ख) यात्री सुतेको देखेपछि सानीलाई कस्तो लाग्यो ?

उत्तर: यात्री सुतेको देखेपछि सानीलाई यात्रीलाई प्राप्त गर्ने डर युक्त लोभ भयो ।

ग) टुकी बालेपछि सानीलाई किन डर लाग्यो ?

उत्तर: टुकी बालेपछि आमा वा यात्रीले थाहा पाउने हुनकि भनेर सानीलाई डर लाग्यो ।

घ) सानीको मनोदशा कसरी परिवर्तन भएको छ ?

उत्तर: यात्रीप्रतिको आकर्षण प्रस्तुत गर्न नसकेता पनि यात्रीलाई नहेरी नहुने उत्सुकताले सानिको मनोदशा परिवर्तित भएको छ ।

४. दिइएका कथांश पढी सोधिएका प्रश्नहरू उत्तर दिनुहोस् :

क)

अ) सानीको प्रतीक्षाले उसको कस्तो मनस्थितिलाई देखाएको छ ?

उत्तर: सानीको प्रतीक्षाले उसको यौन मनस्थितिलाई देखाएको छ । युवा यात्रीप्रतिको अव्यक्त प्रेमाकर्षणका कारण दमित यौन कुण्ठाको शिकार बनेकी सानीको दमित यौनेच्छालाई उद्घाटन गरी सानीको अवचेतन मनले चेतन मनमा पारेको प्रभावका कारण जीवनमा आएका मनोदशा एवं विक्षिप्त मानसिक उतारचढावलाई प्रस्तुत गरिएको छ । यसरी यस कथाले सानीको अतृप्त यौनेच्छा, प्रणय, वासना एवं कुण्ठित, विक्षिप्त, विचलित अतृप्त यौन कुण्ठाले ग्रसित मानसिक उतारचढावको रतिरागयुक्त यौनमनोविज्ञान प्रस्तुत गरेको छ ।

आ) सानीको जीवनमा के कस्ता उतारचढावहरू देखिन्छन् ?

उत्तर: सानीको जीवनमा धेरै ठूला ठूला मनोवैज्ञानिक उतारचढावहरू देखिन्छन् । विवाह गरेर पोइको घरमा गएपछि पनि सानीले कुनै क्षण त्यो एक रात बास बस्न आएको यात्रीलाई विर्सन सकेकी छैन । अर्काकी श्रीमती भएपछि पनि त्यो यात्री आउला र आफूलाई लगला भन्ने तृष्णारूपी आशाले सानीलाई छाडेको छैन । जसको प्रतीक्षा गरेकी छे उसलाई प्राप्त गर्न सकेकी छैन यसरी सानीले आफूले सोचे जस्तो जीवन भोग्न पाएकी छैन । अतः सानीको जीवनमा तृष्णा, मोह, आशक्ति, कुण्ठा, छटपटी, बेचैनी, देखावटीपन, तिव्र इच्छा, चाहना, निराशा जस्ता उतारचढावहरू देखिन्छन् ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ख)

अ) सानीको प्रतीक्षा कसरी समाप्त भयो ?

उत्तर: आमाको मृत्युपछि माइतमै पुरानै पेसा चलाइ बस्ने क्रममा यात्रीको पुनरागमन हुन्छ तर सानीको एकतर्फी प्रेमाशक्ति यात्रीलाई भने आभाष समेत हुदैन । अतः यात्रीले सानीप्रति कुनै प्रेमभाव, आग्रह, अनुराग नराखेको कुरा थाहा पाएपछि सानीको प्रतीक्षा समाप्त भयो ।

आ) यस अनुच्छेदमा सानीको कस्तो मनोविज्ञान प्रस्तुत भएको छ ?

उत्तर: यस अनुच्छेदमा आफू पहिले जस्तै छु भन्ने मनोविज्ञान सानीमा रहेको छ तर जब यात्रीले तिमी त बुढी भइछ्यौ भन्दा सानी यथार्थमा आएको छिन् । सानीले आफूलाई सधैं यौवना नारी नै सम्झिरहने, आफ्नो उमेर पनि कटेको थाहा पाइन् । अतः आफ्ना सोचाइ, इच्छा, आकाङ्क्षा पूरा नहुँदा सानी शिथिल, क्लान्त, गलेजस्तो, बिरामी भएजस्तो विक्षिप्त मनोविज्ञानको चित्रण गरिएको छ ।

५. व्याख्या गर्नुहोस् :

क) समस्त जगतमा रहन जान्थ्यो

उत्तर: प्रस्तुत गद्यांश कक्षा ११ को नेपाली पाठ्यपुस्तक अन्तर्गत पर्ने 'त्यो फेरि फर्कला ?' मनोवैज्ञानिक कथाबाट साभार गरिएको हो। यस कथाका लेखक भवानी भिक्षु हुन् । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कृष्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । नारीको मनोविज्ञानलाई यस कथाले मार्मिक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ ।

नारी जातिलाई ममता, मायाकी खानी मानिन्छ । नारीमा सहनशक्ति पनि ज्यादै हुन्छ नारीको ममताका कारण एउटा परिवार एउटा सूत्रमा बाँधिन सक्छ त्यो ममता नहुने हो भने परिवार विखण्डित हुनसक्छ । नारीले संसारमा ममता नवाडेको भए यो विश्व मरुभूमि जस्तै हुने थियो । जस्तोसुकै दुःख सहेर भएपनि नारीले माया बाँडेकी हुन्छे । आफ्ना सारा इच्छा, आकाङ्क्षा र मनोकामनालाई थाती राखी एउटी नारीले आफ्नो त्याग र उत्सर्ग देखाउन पनि पछि पर्दिनन् । त्यो फेरि फर्केला? कथामा पनि सानीको विवाह भएको छ । घरमा लोभ्रसहित परिवार छ तर पनि उसले त्यो यात्रीलाई पर्खिन छोडेकी छैन । उसले आफ्नो परिवारको सम्पूर्ण जिम्मेवारी पूरा गरेकी छे घरमा सबैलाई गर्ने माया ममतालाई कमी आउन दिएकी छैन । ऊ त्यो एक रात वास वस्न आएको यात्रीलाई पनि त्यति नै माया गर्छे जति

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

घरका उसका अन्य सदस्यहरू हुन् । तसर्थ सानीको माध्यमबाट कथाकारले समस्त जगतमा नारी कै महान ममता छरिन नगएको भए यो विशाल विश्व शुष्क रुख कै निर्जीव काठ मात्र रहन जान्थ्यो भनेर देखाएका छन् ।

ख) प्रेम जीवनको अस्तित्वको विलुप्ति ।

उत्तर: प्रस्तुत गद्यांश कक्षा ११ को नेपाली पाठ्यपुस्तक अन्तर्गत पर्ने 'त्यो फेरि फर्कला ?' मनोवैज्ञानिक कथाबाट साभार गरिएको हो। यस कथाका लेखक भवानी भिक्षु हुन् । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कुण्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । नारीको मनोविज्ञानलाई यस कथाले मार्मिक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ ।

संसार प्रेममा अडेको छ । प्रेमकै कारण यो संसार यति रमणीय भएको छ । मानिसको जीवनलाई अगाडि बढाउनका लागि सधैं पवित्र प्रेमको आवश्यकता पर्दछ । सानो हुन्जेलसम्म आमाको पवित्र प्रेमले मानिसलाई जीवन अगाडि बढाउन सहयोग गर्दछ । बढ्दै जाँदा साथीभाइ र समाजको प्रेमले सही गोरेटोमा हिडाउँछ । जब यौवन अवस्थामा पुग्छ तब उसलाई पति/पत्निको पवित्र प्रेमको आवश्यकता पर्दछ । यसरी मानव जगतमा मात्र नभएर यश संसारका हरेक प्राणीलाई प्रेमको आवश्यकता पर्दछ । प्रेमका लागि मानिसले ठूला ठूला त्याग गरेका हुन्छन् । आफूले त्याग गर्दा पनि त्यो प्रेम प्राप्त नभए पनि मानिसको आफ्नो अस्तित्व नै विलुप्त हुँदै जान्छ ।

यस कथामा एक दिन वास बस्न आएको यात्रीलाई प्राप्त गर्ने सानीको उत्कट इच्छा छ । आफ्नो विवाह भएपछि पनि उसैलाई प्रेम गरेकी छे । उसले जीवनको उत्तरार्धसम्म त्यस यात्रीको प्रतीक्षा गरेकी छे तर यात्रीले सानीप्रति कुनै प्रेमभाव, आग्रह, अनुराग नराखेको कुरा थाहा पाएपछि सानीको प्रतीक्षा समाप्त भएको देखाएर कथाकारले प्रेम जीवनको बाटो हो र उत्सर्ग त्यसको अन्तिम लक्ष्य, त्यस लक्ष्यसम्म पुगेपछि पाइन्छ आफ्नो अस्तित्वको विलुप्ति हुन्छ भनेर पुष्टि गरेका छन् ।

७. उत्तर दिनुहोस् :

क) दिइएका सन्दर्भका आधारमा सानीको चरित्र चित्रण गर्नुहोस् :

(अ) कथागत भूमिका

(आ) पारिवारिक स्थिति

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

- (इ) शारीरिक स्थिति
- (ई) मानसिक स्थिति
- (उ) आर्थिक स्थिति

उत्तर:

सानी

सानी यस कथाकी प्रमुख नारी पत्र एवम केन्द्रीय पात्र हो । सम्पूर्ण कथावस्तु सानीको सेरोफेरोमा रचिएको छ । सानीले एक छोरी, बुहारी, पत्नी र प्रेमिका भएर यस कथामा भूमिका निर्वाह गरेकी छे । विवाहपूर्व नै माइतमा आमासँगै भट्टी पसल चलाएर बसेकी सानीको पारिवारिक अवस्था निम्नवर्गीय नै देखिन्छ । भर्खरै यौवनको सिढीमा उक्लिदै गरेकी सानीको मनमा नयाँ नयाँ इच्छा र आकाङ्क्षा पलाइरहन्छन् । सानीको वैशालु मनले यात्रीप्रति अनुराग देखाउँदै उसको विचलित मानसिक स्थितिको चित्रण गरिएको छ । पुष्ट शरीर वान्की मिलेको अनुहार भएपनि जीवनको पछिल्लो चरणमा बुढ्यौलीका सङ्केतहरू देखिएका छन् । सानीको मानसिक स्थिति विक्षिप्त छ । आर्थिक अवस्था कमजोर हुनु, पहाडको विकट स्थानमा सामान्य होटल गरे तापनि होटलमा फाट्ट फुट्ट मात्र मानिस आउनाले उसको आर्थिक अवस्था कमजोर देखिएको छ ।

ख) “त्यो फेरि फर्केला?” कथाले कस्तो मनोविज्ञान प्रस्तुत गरेको छ ?

उत्तर: “त्यो फेरि फर्केला?” कथा भवानी भिक्षुद्वारा रचिएको यौन मनोवैज्ञानिक कथा हो । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कुण्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । मानिसको अवचेतन मनमा रहेको इच्छा आकाङ्क्षा कसरी, कुन रूपमा प्रकट हुन्छ भन्ने कुरालाई यहाँ प्रस्तुत गरिएको छ । नारीमनका यौनजन्य क्रियाकलाप स्वस्थ र प्रेममय रूपमा कसरी बाहिर निस्कन्छन् र तिनले उनीहरूलाई कसरी प्रत्यक्ष असर गरेको हुन्छ भन्ने कुरालाई यस कथामा मनोवैज्ञानिक ढङ्गले प्रस्तुत गरिएको छ । यौनआकाक्षाले जीवनमा कस्तो कस्तो इच्छा जागृत हुन्छ र त्यसका लागि मानिसले के कस्तो व्यवहार गर्दछ भन्ने कुरालाई समेत यहाँ चर्चा गरिएको छ । प्रेम एकतर्फी हुँदा पनि समस्या आउछ भन्ने मनोविज्ञानलाई कथामा सानीका माध्यमबाट प्रस्तुत गरिएको छ । समग्रमा सानीको माध्यमबाट नेपाली नारीहरूको दमित र कुण्ठित मनोविज्ञानको प्रस्तुति यस कथामा पाइन्छ ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

ग) “त्यो फेरि फर्केला?” कथामा सामाजिक, आर्थिक र प्राकृतिक परिवेशको चित्रण कसरी गरिएको छ ?

उत्तर: “त्यो फेरि फर्केला?” भवानी भिक्षुद्वारा लेखिएको एक उत्कृष्ट मनोवैज्ञानिक कथा हो । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कुण्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । नारीको मनोविज्ञानलाई यस कथाले मार्मिक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ ।

यस कथामा सामाजिक, आर्थिक र प्राकृतिक परिवेशको चित्रण गरिएको छ । मधेशबाट यात्रीहरु चितलाङको बाटो हुँदै काठमाडौँ आउने प्रसङ्गको चर्चा गरिएबाट यस कथामा राणाकालीन समाजको सामान्य जनजीवनको चित्रण गरिएको छ । मार्खुको बाटोमा होटेल गरेर बस्ने सानी र उसकी बुढी आमाको माध्यमबाट पहाडी जीवनका कष्टकर अवस्थाहरुको सजीव चित्रण पाइन्छ । वर्गीय विभेदकै कारण नेपाली ग्रामीण समाजमा आर्थिक असमानता रहेको देखिन्छ । धनीहरुले सुविधा सम्पन्न होटलहरु खोले पनि गरिवहरु भट्टी पसल खोली जीवन यापन गर्ने गरेको र त्यसमा पनि एकल महिलाहरुको वाध्यात्मक अवस्था रहेको पाइन्छ । यस कथामा सामाजिक र आर्थिक रूपमा पछि परेको समाज भएपनि, प्राकृतिक रूपमा सुन्दर रहेको पाइन्छ । स्वच्छ, शान्त, प्रदूषणरहित, हरियालीका साथै सूर्यको सुनौलो किरणले हिमालमा देखिने स्वर्णम दृश्य, वनपाखा पखेरा एवं खोलाहरुको प्राकृतिक सङ्गीतले प्राकृतिक सुन्दरताले भरिपूर्ण मनोरम प्राकृतिक परिवेशको चित्रण गरिएको पाइन्छ । तसर्थ “त्यो फेरि फर्केला?” सामाजिक, आर्थिक र प्राकृतिक परिवेशको चित्रणलाई मनोवैज्ञानिक ढंगबाट प्रस्तुत गरिएको छ ।

घ) “त्यो फेरि फर्केला?” कथाको शीर्षक सार्थकता पुष्टि गर्नुहोस् ।

उत्तर: “त्यो फेरि फर्केला?” भवानी भिक्षुद्वारा लेखिएको एक उत्कृष्ट मनोवैज्ञानिक कथा हो । यो कथा कथावस्तुका आधारमा सार्थक छ । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कुण्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । नारीको मनोविज्ञानलाई यस कथाले मार्मिक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ ।

मधेशबाट यात्रीहरु चितलाङको बाटो हुँदै काठमाडौँ आउने प्रसङ्गको चर्चा गरिएबाट यस कथामा राणाकालीन समाजको सामान्य जनजीवनको चित्रण गरिएको छ । मार्खुको बाटोमा होटेल गरेर बस्ने सानी र उसकी बुढी आमाको माध्यमबाट पहाडी जीवनका

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

कष्टकर अवस्थाहरुको सजीव चित्रण पाइन्छ । एक दिन युवा यात्री आफ्नै घरमा बास बस्न आएपछि सानीमा रतिरागयुक्त काम वासना जागृत भई युवाप्रति आशक्तियुक्त अव्यक्त एकतर्फी प्रेम गर्छे जसका कारण उसमा मानसिक विचलन आउँछ । दमित यौन कुण्ठाको शिकार बन्दछे । यात्री भोलिपल्ट नै गए पनि उसकै अनन्त प्रतीक्षामा बसिरहन्छे । आफ्नो अमृक प्रेम यात्री त्यो कहिले फर्कला ? भनी उसकै बाटो हेरिरहन्छे । विवाह गरेर पोइको घरमा गएपछि पनि सानीले कुनै क्षण त्यो एक रात बास बस्न आएको यात्रीलाई विर्सन सकेकी छैन । अर्काकी श्रीमती भएपछि पनि त्यो यात्री आउला र आफूलाई लग्ला भन्ने तृष्णारूपी आशाले सानीलाई छाडेको छैन । मन नलागी नलागी विवाह गर्नु परेको छ विवाह गरेपछि पनि उसले एउटा यात्रीलाई सदा सम्भिरहेकी हुन्छे । उसको प्रतीक्षाको समाप्तिसँगै कथानक पनि समाप्त भएको छ । यसरी समग्र कथावस्तुको केन्द्रीय मर्मअनुसार कथाको शीर्षक राखिएकाले त्यो फेरि फर्कला ? कथाको शीर्षक सार्थक देखिन्छ ।

ट. आफ्नो घरमा बास बस्न आइपुगेको यात्रीका लागि सानीले गरेको दीर्घ प्रतीक्षा तपाईंलाई कस्तो लाग्यो, कथात्मक सन्दर्भका आधारमा विश्लेषण गर्नुहोस् ।

उत्तर: प्रस्तुत गद्यांश कक्षा ११ को नेपाली पाठ्यपुस्तक अन्तर्गत पर्ने 'त्यो फेरि फर्कला ?' मनोवैज्ञानिक कथाबाट साभार गरिएको हो। यस कथाका लेखक भवानी भिक्षु हुन् । यस कथामा कथाकी प्रमुख नारी पात्र सानीको अवचेतन मनको अतृप्त वासना, दमित यौन कुण्ठा, आवेग र संवेगका उतारचढावलाई सुन्दर चित्रण गरिएको छ । नारीको मनोविज्ञानलाई यस कथाले मार्मिक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ ।

यस कथामा तराईबाट काठमाडौँ आउने क्रममा विच बाटोमा रहेको चितलाङ नजिकैको मार्खु र त्यही ठाउँमा होटल व्यवसाय गरेर बसेकी सानीका जीवनमा आएको उमेर मिल्दो यात्री र उसले पारेका प्रभावलाई यस कथामा चित्रण गरिएको छ । सानी पहिलो नजरमै युवा प्रति आकर्षित भएकी छे । यात्री भोलिपल्ट नै गए पनि उसकै अनन्त प्रतीक्षामा बसिरहन्छे । आफ्नो अमृक प्रेम यात्री त्यो कहिले फर्कला ? भनी उसकै बाटो हेरिरहन्छे । विवाह गरेर पोइको घरमा गएपछि पनि सानीले कुनै क्षण त्यो एक रात बास बस्न आएको यात्रीलाई विर्सन सकेकी छैन ।

तसर्थ आफ्नो घरमा बास बस्न आइपुगेको यात्रीका लागि सानीले गरेको दीर्घ प्रतीक्षा मलाई उमेरमा भएको प्रेम जस्तो लाग्यो । यौषनावस्थामा प्रवेश गर्दा भएको प्रेमले जीवनभर प्रभाव पार्छ भन्ने कुरालाई सानीको जीवनबाट पुष्टि हुन्छ ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

९. दिइएका अनुच्छेद पढी कुनै चारवटा प्रश्न निर्माण गर्नुहोस् :

उत्तर:

- १) हरियाले हातमा के लिएर उभिरहेको थियो ?
- २) सलाम कसलाई छोडेर कहाँ र किन गएको थियो ?
- ३) बुधन करिस्माको छेउमा गएर के गर्यो ?
- ४) यस अनुच्छेदमा प्रयोग भएका मानव र जनावरको नाम लेख्नुहोस् ।

१०. दिइएको अनुच्छेद पढी अन्त्यमा सोधिएका प्रश्नहरूको उत्तर दिनुहोस् ;

क) मनोविज्ञान के हो ?

उत्तर: मनोविज्ञान भन्नाले मनोभाव र मानसिक अध्ययनको विज्ञान हो भन्ने बुझिन्छ।

ख) व्यक्ति कस्तो वातावरण निर्माण गर्न खोज्छ ?

उत्तर: व्यक्तिले आफ्नो चाहना अनुसारको वातावरण निर्माण गर्न खोज्छ ।

ग) सामाजिक र भौतिक वातावरणले मनोविज्ञानमा कसरी प्रभाव पार्छ ?

उत्तर: सामाजिक र भौतिक वातावरणले उत्तेजनाको रूपमा काम गर्ने भएकाले यिनले मनोविज्ञानमा प्रभाव पार्छन् ।

घ) “संवेग” र “तत्कालिन” शब्दको अर्थ लेख्नुहोस् ।

उत्तर: संवेग = आवेग

तत्कालिन = तत्कालिन

भाषातत्त्व

व्याकरण अभ्यास

३. दिइएका शब्दहरू शुद्ध पारी सार्नुहोस् :

उत्तर: तापनि, प्रतीक्षा, सम्मुख, भरिया, सुकुल, क्रीडा, चौथाइ, शृङ्खला, सुदूर, निर्जीव, अभीसिप्त, उद्विग्न, अतीत, नैराश्य, समष्टि, नीरव, कष्टप्रद, निस्तब्ध, अविराम, विश्वास, विहा, चञ्चल, सामञ्जस्य, अङ्ग, चूर्ण, यस्तै, हृदय, क्षीण, प्रत्यक्ष, जिज्ञासा, संस्कृति, भण्डार, दुष्कल्पना, उत्साह, गृहिणी, अनन्तकालीन, वज्रप्रहार, अभ्यन्तर ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

४. दिइएका शब्दहरु कुन कुन शुद्ध र कुन कुन अशुद्ध छन्, पहिचान गर्नुहोस् :

उत्तर:

शुद्ध शब्दहरु :

भाउजू, तनहुँ, कति, कोशी, चरिनङ्ग्रे, शिरीष, क्लिष्ट, राष्ट्रिय, इन्साफ, सङ्घ, सम्बन्ध, क्षत्रिय, कृत्रिम, सन्देश, शुभ ।

अशुद्ध शब्दहरु :

जेठाजू, पुर्बेली, बर्षेनी, उर्दु, हात्ति, जुलुश, विभुति, आशिर्वाद, केन्द्रिय, प्रशंशा, माथी, वाकस, इन्द्रेणी, किर्तीपुर, बिकास, वाधा, वेरुजु, छयमा, एसरी, कर्तव्वे, एस, रिण, पृय, सहीद, लान्छना, बृहत, सभासद ।

अशुद्ध शब्दहरुको शुद्ध रूप :

जेठाजू, पुर्वेली, वर्षेनी, उर्दू, हात्ती, जुलुस, विभूति, आशीर्वाद, केन्द्रीय, प्रशंसा, माथि, बाकस, इन्द्रेनी, कीर्तिपुर, विकास, बाधा, बेरुजु, क्षमा, यसरी, कर्तव्य, यस, ऋण, प्रिय, सहिद, लाञ्छना, वृहत्, सभासद् ।

५. वर्णविन्यास मिलाई पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

उत्तर:

अ)

वायुमण्डलको संरचनामा भूमिका निर्वाह गर्ने ग्यासहरुको अनुपतमा फेरबदलले र मूलतः कार्वनडाअक्साइडको मात्रा बढ्नाले पृथ्वीको तापक्रम बढ्न थालेको छ ।

आ)

त्यो तृष्णा, त्यो अनन्तकालीन प्रतीक्षा, त्यो दिनहुँको अभ्यस्त निराशाको धक्का त्यसको सासमा मिसिएको थियो ।

इ)

यसै प्रकारले नित्य नयाँ नयाँ कल्पनाहरु त्यसको आशालाई प्रदिप्त तुल्याउदै दिनहरु बिताउदै गए। अन्ततः त्यो चिर अभिप्सित पन्ध्रौँ दिन पनि आयो ।

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

६. पदयोग र पदवियोग मिलाई पुनर्लेखन गर्नुहोस् :

उत्तर:

अ)

भरियाले डोकाबाट भाडाहरु भिकिसकेको थियो । सानीले माथिबाट तुरुन्तै एउटा सानोपिल्ले गाग्री ल्याइदिई । त्यो समेत लिएर भरिया खोलातिर गयो ।

आ)

हुनसक्छ – यतै कतै हलो जोतिरहेको होला अथवा घाँस खुर्किरहेको होला । नभन्दै सिमलको आडबाट परिछन टुप्लुक्क देखा पर्यो, जोत्दा जोत्दैको हलगोरु अड्याएर उ हस्याडफस्याड गर्दै मतिर लम्कदै थियो ।

इ)

यात्री चाहिने बिहानै उठेर गइ हाल्यो । सानीको आखामा आइसकेका र छचल्किरहेका मूक मोह र कुन्नि कस्ता अब्यक्त आकाङ्क्षाहरु त्यसलाई निकै टाढासम्म पहाडको टुप्पामा पुर्याई फर्के । कुन्नि केले हो त्यसको मन भारी हुँदै आयो । हृदयमा आद्र भावनाहरुमा गहुङ्गो प्रवाह बग्नु थल्यो र त्यसको भिन्न मनमा लगातर एउटा प्रश्न उम्लन थाल्यो – “त्यो फेरि फर्कला ?”

THE END

If you liked this note, then please do share it with your friends and please subscribe to our [YouTube Channel](#). Also, like and follow us on our [Facebook Page](#).

Class 11 Notes Collection

Now, it is easier to find notes of all chapters for English and Nepali subjects. Just click on the following button and you will get complete lists of chapters with links to notes. 😊

English

Nepali

Follow us on:

Puspa Shrestha

puspas.com.np

Puspa Shrestha

Puspa Shrestha

Best Quality Resource Site for Class 11 And 12 Students
(Based on Updated Curriculum 2077)

Page | 14

Please email us at pdf-feedback@puspas.com.np if you have any suggestions or feedback.

Follow us on:

